

Spis treści

Wykaz skrótów	XIII
Bibliografia	XVII
Akty prawne	XLV
Wstęp	XLIX
Rozdział I. Mażeńskie ustroje majątkowe w Europie – uwagi ogólne	1
1. Specyfika majątkowych stosunków małżeńskich w Europie – krótki rys historyczny	1
2. Małżeństwa międzynarodowe w świetle definicji ustawowych rodziny i małżeństwa polskiego prawa rodzinnego oraz ustawy o obywatelstwie polskim	8
2.1. Rodzina	8
2.2. Obywatelstwo jako element kształtujący pozycję prawną małżonka	12
2.3. Obywatelstwo polskie	13
2.4. Obywatelstwo unijne małżonków	15
2.5. Karta Praw Podstawowych w kontekście prawa rodzinnego w Unii Europejskiej	19
2.6. Nowe zjawiska i strategie w UE na lata 2014–2020	23
2.7. Zakres pojęcia małżeństwa w kontekście zawierania intercyzy europejskiej	25
2.7.1. Uwagi ogólne	25
2.7.2. Zawarcie małżeństwa przez obywateli polskich za granicą	33
3. Pojęcie mażeńskie ustroju majątkowego oraz intercyzy w prawie państw członkowskich UE i prawie polskim	35
3.1. Pojęcie ustroju majątkowego małżonków w prawie polskim i niemieckim	38
3.2. Problematyka egzekucji w relacjach majątkowych małżonków	40
3.3. Ogólne uwagi w kontekście definicji i charakteru prawnego intercyzy europejskiej	43
3.4. Intercyzalne modyfikacje ustroju majątkowego w wybranych systemach prawnych państw członkowskich UE oraz USA i Rosji w ogólnym ujęciu	47
3.4.1. Prawo niemieckie	47

3.4.2. Prawo francuskie	50
3.4.3. Prawo USA	53
3.4.4. Prawo rosyjskie	57
4. Specyfika majątkowych stosunków małżeńskich w wybranych europejskich państwach w ujęciu historycznym i narodowym	60
4.1. Uwagi ogólne	60
4.2. Prawa państw germańskich	61
4.2.1. Szwajcaria	61
4.2.2. Niemcy	63
4.2.3. Austria	66
4.3. Prawo francuskie	68
4.4. Układ o opcjonalnym ustroju majątkowym małżeńskim pomiędzy RFN a Francją	71
4.5. Prawo brytyjskie	79
4.6. System polskiego majątkowego prawa małżeńskiego na tle innych systemów europejskich	82
4.6.1. Uwagi ogólne	82
4.6.2. Wspólność majątkowa małżeńska w polskim prawie	84
4.6.3. Pojęcie majątku małżonków	86
4.6.4. Dorobek w prawie polskim	89
4.6.5. Umowne modyfikacje obliczania dorobku małżonków	96
5. Międzynarodowe regulacje w zakresie małżeńskich ustrojów majątkowych	104
5.1. Uwagi ogólne	104
5.2. Prace prawodawcze UE dotyczące małżeńskich relacji majątkowych	109
5.3. Kompetencja prawodawcza Unii Europejskiej w ramach norm prawa rodzinnego	114
5.4. Zasady Europejskiego Prawa Rodzinnego (<i>Principles of European Family Law</i>)	122
Rozdział II. Rozporządzenie UE Nr 2016/1103	133
1. Geneza europejskiego prawa rodzinnego i zakresu obowiązywania rozporządzeń w systemie prawa polskiego z uwzględnieniem traktatowej metody wzmocnionej współpracy	133
2. Prace nad projektem rozporządzenia Nr 2016/1103	138
3. Metoda regulacji prawnej w dziedzinie małżeńskich stosunków majątkowych. Miejsce rozporządzenia Nr 2016/1103 w systematyce unijnych norm kolizyjnych dotyczących prawa rodzinnego	142
4. Reguły obowiązywania rozporządzenia Nr 2016/1103 na gruncie krajowego prawa rodzinnego państw członkowskich UE	146

5. Rozporządzenie Nr 2016/1103 w relacji zewnętrznej do prawa Unii Europejskiej	149
5.1. Ogólne zasady działania UE (art. 4–5 TUE)	149
5.2. Zasada pierwszeństwa prawa UE	150
5.3. Kompetencja UE w zakresie stanowienia materialnoprawnych norm prawa prywatnego międzynarodowego	153
6. Zakres zastosowania rozporządzenia Nr 2016/1103	160
7. Statut majątkowy małżeński jako wyznacznik zakresu relacji majątkowych małżeńskich w świetle prawa prywatnego międzynarodowego	167
7.1. Statut majątkowy małżeński i jego zakres. Uwagi wprowadzające	167
7.2. Prawo właściwe dla spraw majątkowych małżonków w ujęciu historycznym	171
7.3. Pojęcie statutu małżeńskiego, zawarcie małżeństwa. Uwagi ogólne	172
7.4. Normy przynależne do zakresu majątkowego ustroju małżeńskiego	176
8. Wybrane zagadnienia statutu majątkowego małżeńskiego	177
8.1. Zakres	177
8.2. Statut majątkowy małżeński a statut rzeczowy	183
8.3. Statut majątkowy małżeński a statut kontraktowy	187
8.4. Statut majątkowy małżeński a statut rozwodowy	193
8.5. Statut majątkowy małżeński a statut alimentacyjny	201
8.6. Statut majątkowy małżeński a statut spadkowy	203
8.6.1. Uwagi ogólne	203
8.6.2. Rozczepienie statutów	204
8.6.3. Wybór prawa właściwego dla sprawy spadkowej	205
8.6.4. Rozwiązania niemieckie i szwajcarskie	206
8.6.5. Problematyka spadku w małżeństwach obywateli polskich z obcokrajowcami	207
8.7. Statut prawny nieruchomości małżonków w związku ze spadkobranie oraz prawa na dobrach niematerialnych	215
8.8. Pozostałe przypadki statutów (unieważnienie, darowizna, spółka małżonków)	219
8.8.1. Unieważnienie małżeństwa	219
8.8.2. Darowizna między małżonkami	222
8.8.3. Spółka między małżonkami	224

Rozdział III. Jurysdykcja sądowa, lispendencja i środki tymczasowe w rozporządzeniu Nr 2016/1103	231
1. Rozwój pojęcia „miejsce pobytu zwykłego” na gruncie międzynarodowego prawa prywatnego. Uwagi wstępne	231
2. Pobyt i obywatelstwo jako determinaty łącznika prawa właściwego	235
2.1. Pobyt i domicyl	235
2.2. Obywatelstwo małżonków	241
3. Ogólne zasady jurysdykcji i lispendencji w ramach rozporządzenia	245
4. Rodzaje jurysdykcji przewidziane w rozporządzeniu	246
5. Jurysdykcje zharmonizowane w ramach systemu rozporządzeń prawa rodzinnego UE oraz ich wpływ na ważność umownych postanowień majątkowych małżeńskich	248
6. Jurysdykcja ogólna (art. 6) oraz wybór sądu (art. 7) w rozporządzeniu Nr 2016/1103	253
7. Pozostałe rodzaje jurysdykcji w rozporządzeniu Nr 2016/1103	260
7.1. Konflikty jurysdykcyjne. Jurysdykcja co do nieruchomości – art. 10	260
7.2. Jurysdykcja konieczna – art. 11	263
7.3. Jurysdykcja w przypadku powództwa wzajemnego oraz problematyka wniesienia sprawy do sądu	266
8. Badanie przez sądy jurysdykcji i dopuszczalności postępowania	270
9. Zawisłość sprawy i sprawy wiążące się ze sobą – art. 17–19	275
10. Środki tymczasowe i zabezpieczające przewidziane w rozporządzeniu	277
10.1. Uwagi ogólne	277
10.2. Zakres przedmiotowy zastosowania środków zabezpieczających na gruncie rozporządzenia Nr 2016/1103 ...	279
10.3. Wymogi formalne zastosowania środków tymczasowych i zabezpieczających (<i>lex fori</i>) oraz zakres terytorialny zastosowania art. 19	280
Rozdział IV. Prawo właściwe	287
1. Analiza łączników	287
2. Wybór prawa, kryteria wyboru	291
3. Zmiana wybranego prawa	293
4. Forma wyboru prawa oraz forma intercyzy	294
4.1. Uwagi wstępne	294
4.2. Forma wyboru prawa właściwego	296
4.3. Forma umowy majątkowej małżeńskiej	299

4.3.1. Zasady ogólne w prawie polskim w kontekście uregulowań rozporządzenia Nr 2016/1103	299
4.3.2. Pojęcie pisemności umowy majątkowej małżeńskiej	302
4.4. Wybór prawa w wybranych krajach europejskich	303
4.4.1. Wybór prawa – Niemcy	303
4.4.2. Wybór prawa – Francja	305
4.4.3. Wybór prawa – Wielka Brytania	306
5. Prawo właściwe w razie braku wyboru	306
5.1. Brak wyboru prawa – obiektywne wskazanie prawa właściwego przez rozporządzenie Nr 2016/1103	306
5.2. Prawo właściwe dla spraw majątkowych polskich małżonków	308
5.3. Prawo właściwe dla zobowiązań małżonków w świetle rozporządzeń Rzym I i II	310
6. Wykładnia intercyzy. Język kontraktu, tłumaczenie, wielojęzyczność	312
7. Klauzula porządku publicznego w treści rozporządzenia Nr 2016/1103	318
7.1. Historia	318
7.2. Pojęcie porządku publicznego. Uwagi ogólne	321
7.3. Klauzula porządku publicznego polskiego PrPrywM	324
7.4. Granice zastosowania klauzuli polskiego PrPrywM w związku z rozporządzeniem Nr 2016/1103	328
7.5. Trzystopniowy zakres oddziaływania (badania) klauzuli porządku publicznego	332
8. Przepisy wymuszające swoje zastosowanie	339
9. Problematyka odesłania (<i>renvoi</i>) na gruncie przepisów rozporządzenia Nr 2016/1103	344
Rozdział V. Wybrane zagadnienia prawne w świetle rozporządzenia europejskiego Nr 2016/1103	349
1. Statut majątkowy małżeński a ochrona osób trzecich	349
1.1. Zagadnienia ogólne	349
1.2. Regulacja rozporządzenia Nr 2016/1103 chroniąca interesy osób trzecich	350
1.3. Ochrona majątkowych interesów osób trzecich na gruncie polskiego prawa cywilnego w kontekście majątkowych relacji małżonków	358
2. Problematyka ważności zawarcia małżeństwa i nieistnienia małżeństwa dla ważności intercyzy	366
3. Obowiązki publikacyjne intercyzy na forum europejskim w kontekście ochrony dobrej wiary osób trzecich	370

4. Sytuacja prawna nieruchomości małżonków w świetle intercyzy europejskiej	376
5. Intercyza europejska w świetle prawa umów międzynarodowych	379
6. Intercyza europejska w relacji do wcześniejszych stosunków prawnych wiążących małżonków	385
6.1. Uwagi ogólne na tle założenia o swobodzie intercyzy	385
6.2. Skuteczność postanowień intercyzy europejskiej zawartej w innym prawie a obowiązki alimentacyjne małżonka wynikające z polskiego KRO	389
6.3. Umniejszenie majątku dłużnika alimentacyjnego w konsekwencji zawarcia umowy majątkowej małżeńskiej	390
6.4. Istniejące umowy majątkowe małżeńskie zawarte w prawie krajowym małżonków	399
7. Możliwość wskazania przez rozporządzenie Nr 2016/1103 prawa polskiego jako prawa właściwego dla zarządu majątkiem przez małżonków	403
7.1. Zarząd majątkiem przez małżonków – uwagi ogólne	403
7.2. Prawo właściwe dla zarządu majątkiem małżonków w kontekście rozporządzenia Nr 2016/1103	411
7.3. Prawo właściwe dla ustroju majątkowego małżonków	411
7.4. Problematyka realizacji zarządu majątkiem w ustroju małżeńskiej rozdzielnosci małżonków w szczególnych sytuacjach	414
8. Statut miarodajny dla oceny intercyzy europejskiej na gruncie polskich zasad współzycia społecznego oraz zasad prawa rodzinnego	418
Rozdział VI. Zagadnienia końcowe	425
1. Uznawanie i wykonywanie orzeczeń w związku z majątkowymi relacjami małżeńskimi. Uwagi ogólne	425
2. Uznawanie i wykonalność dokumentów urzędowych i ugód sądowych	432
3. Moc dowodowa intercyz oraz innych prywatnych dokumentów małżonków w związku z transgranicznymi relacjami majątkowymi małżeńskimi	436
4. Doręczenia	439
5. Wejście w życie regulacji i stosunek do istniejących umów międzynarodowych. Przepisy przejściowe. Klauzula przeglądowa ...	442
6. Podsumowanie	444
6.1. Całościowa ocena regulacji – uwagi ogólne	444
6.2. Uwagi w zakresie wybranych zagadnień	448
6.2.1. Ramy prawne regulacji	448

6.2.2. Relacje majątkowe w sferze wewnętrznej oraz zewnętrznego	449
6.2.3. Problematyka definicji małżeństwa	450
6.3. Jurysdykcja. Uwagi ogólne	452
6.4. Kwestia stosowania krajowych norm kolizyjnych w kontekście rozporządzenia i zasady pierwszeństwa prawa unijnego	454
6.5. Prawo właściwe, zasada jednolitości prawa właściwego, dostosowanie	456
6.5.1. Zasada jednolitości prawa właściwego	456
6.5.2. Kolizyjnoprawny mechanizm wyboru prawa właściwego ..	457
6.5.3. Dostosowanie kolizyjnoprawne i klauzula porządku publicznego	460
6.6. Klauzula porządku publicznego i Karta Praw Podstawowych ..	461
6.7. Zasada jednolitości prawa i przepisy wymuszające swoje zastosowanie	464
6.8. Intercyza europejska a rozporządzenia na wypadek śmierci	467
6.9. Granice intercyzy w odniesieniu do obowiązku alimentacyjnego	468
6.10. Transfery majątkowe między małżonkami	469
7. Końcowa refleksja. Rozporządzenie Nr 2016/1103 jako mechanizm kreujący intercyzę europejską	470
7.1. Uwagi ogólne	470
7.2. Status prawny polskich obywateli na tle regulacji rozporządzenia Nr 2016/1103	471
7.3. Pojęcie „intercyza europejska” jako korelat mechanizmu objętego regulacją rozporządzenia Nr 2016/1103	473
Indeks rzeczowy	475